

Oponentní posudek na disertační práci

Jméno studenta: Mgr. Pavla Mrůzková

Studijní program/studijní obor: Pedagogika

Název disertační práce: Autoevaluace a její možnosti při zjišťování výstupů školní edukace
(284 stran textu a 4 přílohy)

Oponent disertační práce: Doc. PhDr. Michaela Prášilová, Ph.D.

Předložená disertační práce sleduje aktuální téma. Jeho rámcem je využívání zpětné vazby pro žádoucí rozvoj škol. Zvolené téma lze považovat za důležité i v důsledku stávající české školské reality, neboť školy mají v oblasti své pedagogické práce od roku 2005 značnou míru autonomie.

Vyjádření k postupu řešení problému, použitým metodám a splnění stanoveného cíle disertační práce

Řešený problém a hlavní cíl práce

Řešený problém a hlavní cíl disertační práce jsou prezentovány již v úvodu práce. K další specifikaci problému pak autorka přistupuje i v podkapitole 3.4, která tvoří zdařilé přemostění mezi teoretickou a empirickou částí práce. Taxativně formulovaný hlavní cíl disertační práce je logicky rozpracován do hierarchie cílů nižších úrovní. Na druhé úrovni se jedná o pětici dílčích cílů celé práce (na str. 9), přičemž na dosažení prvních dvou je orientována teoretická část práce, zbývající tři dílčí cíle pak jsou plněny v části empirické. Na třetí - nejnižší úrovni této hierarchie jsou v návaznosti na stanovenou výzkumnou otázkou vymezeny cíle empirické části práce (str. 101). Projektované cíle jsou autorkou disertační práce splněny.

Koncepce a struktura práce

Pojetí předložené disertační práce považuji za dostatečně sourodé, sleduje pořadí funkčně nastavených cílů. Struktura práce je tvořena teoretickou a empirickou částí a obě části jsou rozsahem vyvážené.

Teoretická část se skládá ze tří kapitol, v nichž autorka vytváří dostatečný teoretický fundament jako východisko k empirické části práce. V teoretické části oceňuji pečlivost, s jakou autorka průběžně objasňuje používané pojmy. Pochvalně kvituji práci s četnými tituly nejen naší, ale i zahraniční odborné literatury, jejich komplexní výčet je uveden v seznamu literatury a zdrojů. Nacházím však i jisté rezervy. Patří k nim skutečnost, že vztah mezi důležitými koncepty „výstupy školní edukace“ a „výstupy (efekty) kurikula“ autorka specifitěji vymezuje až v empirické části práce. Dále považuji za málo zdůrazněný vztah mezi oprávněně prezentovanými poznatky o marketingu školy, image školy a vývoji kurikula základního vzdělávání po roce 1990 a hlavním cílem práce.

Empirická část práce je tvořena rovněž třemi kapitolami. Autorka v ní důsledně a detailně popisuje metodologii výzkumného šetření a dodržuje etiku „výzkumníka“, což obě považuji za velmi silnou stránku disertační práce. V textu této části upozorňuji na nepřesný výraz „forma právní subjektivity“ (na str. 105) a na to, že na straně 133 chybí podrobnější zdůvodnění, proč autorka po při konstrukci dotazníku přejmenovala „výstupy školní edukace“ na „zjišťování informací o absolventech“. Také není zřejmý klíč, podle kterého bylo stanoveno spektrum možných odpovědí na jednotlivé položky dotazníku (proč např. není varianta „jiné“ začleněna u položky č. 4?).

Zhodnocení významu disertace pro pedagogiku, stanovisko k výsledkům disertační práce a k původnímu konkrétnímu přínosu předkladatele disertační práce

Předložená disertační práce pootvívá novou dimenzi pedagogického výzkumu, neboť zkoumání efektů kurikula bývá spojováno spíše se sociologickými výzkumy (srov. Průcha, 2009 atd.). Autorka také rozšiřuje stávající poznatky o fenoménu autoevaluace českých škol. Dá se říci, že navazuje na empirické poznatky o fungování českých gymnázií doposud publikované výzkumnými týmy pod vedením doc. PhDr. T. Janíka, Ph.D.

Další vyjádření (k uspořádání, přehlednosti, formální a jazykové úrovni disertační práce)

Disertační práce je doplněna funkčním orientačním aparátem. Grafická úprava je v pořádku. Výslednou kvalitu práce snižuje řada překlepů a nedůsledné formální zpracování seznamu literatury a zdrojů.

Předloženou disertační práci paní Mgr. Pavly Mrůzkové doporučuji k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

1. Proč považovala autorka za důležité použít v hlavním cíli práce adjektivum regionální („...v kontextu středních škol *regionálního* školství“)?
2. Proč věnovala autorka tolik prostoru historii středního školství? Jakou vidí provázanost mezi touto problematikou a cílem práce?
3. Považuje autorka práce některou ze zvolených výzkumných metod za nadřazenou/podřazenou?
4. Nachází autorka souvislost mezi výstupy své disertační práce a obsahem souhrnné zprávy OECD o hodnocení vzdělávání v České republice (Santiago et al., 2012)?

V Olomouci 19. srpna 2013

Doc. PhDr. Michaela Prášilová, Ph.D.

Mgr. Pavla Mrůzková: Autoevaluace a její možnosti při zjišťování výstupů školní edukace. Olomouc, PedF UP 2013. Dizertační práce. 199 s. + 14 stran příloh.

Oponentský posudek

Úvodem

Předložená disertační práce paní Mgr. Pavly Mrůzkové je z hlediska volby obsahu velmi aktuální pro pedagogické vědy, i když nepřináší zcela převratné nové myšlenky, standardně provedeným výzkumem ověřuje a potvrzuje předpokládané a tušené souvislosti v oblasti vztahu pojetí evaluačních aktivit a perspektiv školy v širším společenském kontextu. Jde o standardně strukturovanou práci, která nevykazuje žádnou podstatnou hrubou chybu, či závažný metodologický nedostatek. Formulačně lze mít výhrady k stylistice (občasné použití balastového slova „skrže“, či „coby“, ale na celkový pozitivní charakter práce po stránce obsahové i formální to nemá podstatný vliv.

Význam práce pro obor pedagogika

Význam vidím ve třech oblastech:

- a) Jde o posunutí metodologie přístupů k využití interních evaluačních aktivit vedení školy pro její další zaměření.
- b) Potvrzení ideje, že nemá smysl ani podobu interní evaluační aktivity nařizovat „shora“, ale funkční se stává teprve tehdy, když vedení činí kroky v oblasti evaluace z poznání vlastní potřeby.
- c) Vyjasnění vztahu mezi pojetím (chápáním) školy jako instituce a využitelností výsledků evaluačních aktivit pro pedagogický i manažerský proces.

Metodologie práce vzhledem k naplnění cílů práce

Autorka využila s vědomím určitých rizik využitelnosti kvalitativní výzkumné přístupy pro zlepšení kvantitativního nástroje. Pracovala velmi obezřetně, metodologie je dobře promyšlená a odpovídá snaze po naplnění cílů práce. Cíle práce byly splněny a autorka srozumitelně vysvětlila i cesty získávání poznatků, je si vědoma slabších míst v oblasti možností interpretace, ale vcelku práce odpovídá po stránce metodologické nárokům na disertační práci.

Stanovisko k výsledkům práce

Práce přináší prokazatelné výsledky pro další využití v budoucích výzkumech v oblastech vzdělávací politiky, přípravy vedoucích pracovníků ve školství, ředitelů škol a v oblasti metodologie pedagogických výzkumů.

Závěry jsou jasně formulovány nejen v závěru teoretické i praktické části, ale i v celkových závěrech práce, i když autorka v nich zcela zbytečně opakuje některé formulace z dílčích závěrů.

Konkrétní výtky oponenta

Je povinností oponenta soustředit se zejména na negativní stránky práce, což tedy tímto činím, i když jde o dílčí a často jen marginální záležitosti, jejichž respektováním může být autorkou práce ještě zkvalitněna.

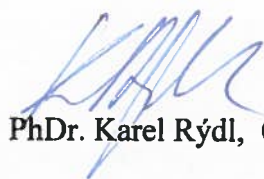
- a) V historiografických pasážích (s. 30 a dále) se objevují nepřesné nebo zavádějící informace (použití pojmu střední škola pro období před vznikem školského systému, gymnázia zakládaly v 16. století i protestantské církve – německé oblasti, jezuitský řád byl zrušen 1773, nikoliv 1775, partikulární školy nebyly předchůdkyněmi středních škol – to je zanášení dnešní představy o členění školského systému do středověku, 1849 vzniklo ministerstvo kultu a vyučování).
- b) Na s. 40 autorka využívá k dnešnímu členění druhů škol podle zřizovatele pojmy „veřejná“, „neveřejná“ zavádějícím způsobem. „Státní“ není synonymem k „veřejný“, všechny státní školy jsou veřejné, ale ne všechny veřejné školy jsou státní. Podobně u nestátních škol – nejde jen o soukromé či církevní školy, ale i veřejné, které nezřizuje stát.
- c) Jsem zastáncem používání české terminologie – výchova, vzdělávání, a nikoliv zavádění anglicismů (edukace).

Závěr

I přes drobné spíše formální a obsahové výtky v doprovodných částech textu práce hodnotím disertaci Mgr. Pavly Mrůzkové jako zdařilou práci, přínosnou pro pedagogiku, dobře strukturovanou, srozumitelně formulovanou a formálně pečlivě upravenou.

Na základě výše uvedeného textu doporučuji komisi pro obhajobu přijmout tuto práci k obhajobě a po jejím úspěšném zvládnutí přiznat Mgr. Pavle Mrůzkové titul PhD.

Pardubice, 19. 8. 2013

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.

Univerzita Pardubice